

PJESMARICE
JOZA ŠILOPIJA

Izdavač
Fakultet za crnogorski jezik
i književnost – Cetinje

Biblioteka
PATRIMONIUM
Knj. 21

Urednik
Boban Batrićević

Recenzenti
Novak Kilibarda
Aleksandar Čogurić

ISBN 978-9940-40-079-8 COBISS.CG-ID 24561412
© Fakultet za crnogorski jezik i književnost – Cetinje, 2022.

PJESMARICE JOZA ŠILOPIJA

Priredili

Adnan Čirgić & Aleksandar Radoman

FCJK

Cetinje, 2022.

PREDGOVOR

Ime JOZA MATIKOLE ŠILOPIJA (1788–1858) kao sakupljača usmenoknjiževne baštine ne sriječemo u objavljenim tekstovima Srečka Vulovića koji su temelj za rekonstrukciju korpusa usmenoknjiževnih zbirki Perasta. Taj ga vrijedni arhivar bokeljskoga kulturnog nasljeđa ipak pominje u pismu Valtazaru Bogišiću od 13. novembra 1877. godine ispravljajući vlastiti propust učinjen u svojim ranijim napisima: „Za Joza Šilopi koga sam u obe rasprave zaostavio baš nepravedno znam da je u osmercu dugu šaljivu i pecavu satiru peraštanom sastavio i još u osmercu preveo Vitorelia anakreontike mnogo krasno. Njegove talijanske poslanice prijateljima tako su lijepo pisane da bi rekli odma koliko se približuju stilu Gozzia.“¹

Ako je Šilopijev sakupljački rad Vulović propustio da pomene, iako je nesumnjivo znao za njega, to nije učinio Miroslav Pantić, nakon Vulovića svakako najzaslužniji proučavatelj bokeljskoga usmenoknjiževnog blaga. Baveći se dugo proučavanjem zaostavštine Valtazara Bogišića u Cavtatu, Pantić je morao naići na Bogišićeve bilješke koje upućuju na Joza Šilopija kao jednoga od važnih sakupljača usmene književnosti Boke na prijelazu iz XVIII u XIX stoljeće, pa ga u tome svijetlu i spominje u jednome svom ranom radu, navodeći, doduše, pogrešne datume rođenja i smrti,² što nije rijetka zabuna u našoj književnoj istoriografiji, uzrokovana pojavom većega broja ličnosti s istim imenom i prezimenom u istoj epohi. Tu je zabunu, za kojom su se povel

---

¹ Miroslav Pantić, „Prepiska Srečka Vulovića i Valtazara Bogišića“ ..., str. 222.

² U jednome svom ranom prilogu Pantić kao godinu rođenja Joza Šilopija navodi 1721, a kao godinu smrti 1784. V. Dr Miroslav Pantić, „Jugoslovenska književnost i usmena narodna književnost od XV do XVIII veka“, *Prilozi za književnost, jezik, istoriju i folklor*, 1–2, Beograd, 1963, str. 28.

drugi autori,³ ispravio sâm Pantić u jednome svom poznijem radu.⁴ Da je Pantić podatak o Šilopiju kao sakupljaču usmene književnosti zaista pronašao u Bogišićevoj zaostavštini, uvjerali smo se proučavajući prvu kutiju „Narodnih pjesama“ u Muzeju i zbirci Baltazara Bogišića u Cavtatu. U rukopisu pisanom rukom samoga Bogišića pod inventarnim brojem 185 našli smo prijepis zbirke počašnica. Za rukopis s kojega je prepisao tu zbirku Bogišić veli da je formata osmine, na 12 listova, da je pisan rukom Joza Šilopija te da je vlasništvo Srećka Vulovića. Na osnovu opisa strukture zbirke koju daje Bogišić izvjesno je da je baš na tu zbirku Vulović mislio opisujući jedan od rukopisa do kojih je došao još na početku svojega bavljenja poslom prikupljanja usmenoknjiževnoga nasljeđa, u neobjavljenome članku „Njeke stare zbirke narodnijeh pjesama“, danas pohranjenome u Nadžupskome arhivu u Perastu: „Od lani pođe mi za rukom što tamo a što ovamo iznaći još pet zbirka narodnijeh pjesama. Četeri nijesu od velike važnosti. U jednoj nema nego 70 počašnica, u troje razdijeljene muške, ženske i šaljive, svega nema nego 24 strane u maloj veličini. Lasno je da je prepisana u početku našega vjeka kao i druge dvije.“ Čini se da je baš tu zbirku imao u vidu Vulović u pismu Bogišiću od 3. jula 1873. godine: „Opet Vas molim, ako i znam da je suviše, da one nečedne počasnice ne bjelodanite, lasno je da bi se doznalo da ih od mene dobiste te bi mi to većih neprilika na mene navuklo...“⁵ Naša nastojanja da uđemo u trag originalnoj zbirci nijesu urodila plodom, pa danas raspoložemo samo njezinim prijepisom koji je sačinio Valtazar Bogišić. Po svemu sudeći Jozo Šilopi je sastavljač još jedne manje zbirke počašnica, čiji se prijepis takođe nalazi u Muzeju i zbirci Baltazara Bogišića u

³ Miloš Milošević, „Najstariji sačuvani melografski zapis narodne pjesme u Boki Kotorskoj i pitanje pjevanja bugarštica u Perastu XVII stoljeća“, u: *Muzičke teme i portreti*, Crnogorska akademija nauka i umjetnosti, Titograd, 1983, str. 53

⁴ Miroslav Pantić, *Književnost na tlu Crne Gore i Boke Kotorske od XVI do XVIII veka...*, str. 242.

⁵ Miroslav Pantić, „Prepiska Srećka Vulovića i Valtazara Bogišića“..., str. 216.

Cavtatu. U Naučnome arhivu Muzeja u prvoj kutiji „Narodnih pjesama“ pod brojem 193 čuva se prijepis zbirke počašnica pisan rukom Srećka Vulovića, a koja sadrži trinaest počašnica posvećenih peraškim duhovnicima i uglednicima. Na samome početku rukopisa nalazi se napomena: „Sa jednoga lista g. Tripa Nenadića, rukom Joza Šilopija“, a notirana je i godina 1809. Naslov rukopisa je „Pochašnice u jednu zgodu od gošćenja, od popova peraškijeh“. Taj rukopis pominje Bogišić i u jednome neobjavljenom pismu Srećku Vuloviću koji je sad, zajedno s drugom obimnom Vulovićevom korespondencijom, svojina Nadžupskoga arhiva u Perastu. Pismo se nalazi u fascikli s oznakom „Miscellanea III, V, Pisma, A–P“ i u njemu Bogišić svjedoči: „U jednoj svezci od 8 listića i 80 dobih od Vas prijepise od dvije zbirčice počašnica: jedna jih ima 13 i zapisano je da je prepisana iz jednog lista g. Tripa Nenadića rukom Joza Šilopi oko 1809. g.“

Iako to niđe dosad u literaturi nije notirano, izvjesno je da je pored tih zbirki počašnica Jozo Šilopi zapisivač još jedne zbirke usmenih pjesama. Riječ je o zbirci koju smo pronašli u Arhivu HAZU pod inventarnim brojem I c 37 i koja, bar koliko nam je poznato, do danas nije pominjana u literaturi. Rukopis je veličine 20 x 29 cm, na naslovnoj strani rukom koja nije sačinila zbornik upisan je naslov „Junačke pjesme iz Perasta s pjesmom od dužda mletačkoga od 1791“. Tim naslovom su zapravo objedinjene dvije cjeline – zbornik koji čini 5 deseteračkih usmenih pjesama pisanih rukom Joza Šilopija i manji dokument koji je umetnut među korice zbornika dimenzija 10 x 14,5 cm u kojem je nekom drugom rukom zapisana pjesma „Pisma principa mletačkoga od god. 1791“. Na poleđini naslovne strane nalazi se kratka bilješka napisana rukom Srećka Vulovića: „Kupljeno u Perastu od Šilopija“. Da je riječ o zbirci koju je zabilježio Jozo Šilopi, uvjerali smo se poredeći taj rukopis s rukopisom nekoliko pjesama unešenih u *Pjesmaricu Nikole Mazarovića*, a za koje je nesumnjivo dokazano da su pisane rukom Joza Šilopija, o čemu je pisao Miroslav Pantić: „Peraški pesnik Jozo Matikola-Šilopić (20. III 1788–8. II 1858) uneo je u zbornik Nikole Mazarovića tekstove pod naslovima *Pjesan od ženidbe*, *Pjesan bosanska* i *Izagnanje Francuza*

iz *Kotorske Boke g. 1813 i 1814*. Sve su to umetničke tvorevine, a autor i prvih djevu najverovatnije je sam Šilopić, kao što je sigurno autor trećoj od tih pesama.⁶ Šilopijevom rukom pisane se i pjesme koje se pod nazivom „Pjesme iz Perasta, rukopisi“ pod signaturom I c. 39 čuva u Arhivu HAZU u Zagrebu. Nije riječ o klasičnoj zbirci pjesama, već o Šilopijevim zapisima 4 pjesme, 1 usmene (varijante pjesme „Lijepa Fate gaće vezijaše“ iz pjesmarice Nikole Mazarovića) i 3 autorske provenijencije (1 Ivana Krušale i 2 Vlada Menčetića), sve odreda poznate i u drugim prijepisima, koje je objedinio Srećko Vulović, čije kratke bilješke o kupovini i prijepisu pjesama sriječemo na margini rukopisā. Spomenimo ovde i to da je na jednu zbirku pjesama pisanu Šilopijevom rukom ukazao i Pavao Butorac, navodeći da ju je na pregled dobio od Marka Lučića.⁷ Butorac navodi da se u toj zbirci nalazi peraška pjesma „Oj vesela, veselice“, a kako tu pjesmu nijesmo pronašli ni u jednom Šilopijevu rukopisu identifikovanom tokom ovoga istraživanja, izvjesno je da bi se u privatnim kolekcijama mogla pronaći još poneka Šilopijeva zbirka. Butorac dodaje da se u toj zbirci može pronaći još „gdjekoja ljubavna“ pjesma „ne bez osjećaja“, pa je po njemu Šilopi „jedini domaći pisac, koji se barem donekle *ex professo* pozabavio ovom vrstom pjesništva.“⁸ Iako gotovo sasvim zaboravljen kao sakupljač usmenoknjiževnoga nasljeđa, Jozo Šilopi se ovim istraživanjem identifikuje kao sastavljač čak četiri zbirke i autor većega broja prijepisa, što mu obezbjeđuje značajno mjesto u krugu peraških čuvara usmenoknjiževnoga blaga s kraja XVIII i početka XIX stoljeća.

---

⁶ Isto

⁷ Pavao Butorac, *Kulturna povijest grada Perasta*, „Gospa od Škrpjela“, Perast, 1999, str. 535.

⁸ Isto.

RUKOPIS I C 37 ARHIVA HAZU

1.

**Pjesna od boja morskoga blizu Kumbura dogođena među
Kotoranima i Peraštanima združenijema i Turcima od Novoga
Na dan S. Vita, 15. lipna 1637.**

Kada Turci Novi Grad uzeše
 Uzeše ga iz španjulskih ruka
 Jer španjulska dalek pomoć bješe
 Toliko se Turci usiliše
 Da bližnjijema živjet ne dadoše
 Ni Novljani ni novska država
 Zašto oni fušte sagradiše
 S kojijema mlogo dosadiše
 I Perastu i Kotoru gradu
 Peraštane više zadiraše
 Zašto Perast njima bliži bješe
 Odlučiše zato Peraštani
 I pođoše u Kotoru gradu
 S Kotoranim vijeće učiniše
 Da pozovu na mejdan Novljane
 Ne na kraju neg na sinju moru
 S tankijem fuštam suproč od Kumbura
 Uročiše u prvu neđelju
 U koji dan Vidovdanak bješe
 I pozvaše na boju Novljane
 Koji se na boj odmah pripraviše
 Kotorani u Perast dođoše
 Pak kad dođe uročeni danak
 Oni zajedno na Kumbur pođoše
 Kad su došli blizu od Kumbura
 Tu nahodu fušte od Novoga

S kojijema se junački udriše
Izvrgoše puške i topove
Povadiše mače i handžare
Puške puču a junaci padu
Mači blijesku junaci se sijeku
Kad viđeše kotorske delije
Da se ondi umoliti nije
Staše bježat koji može prije
Kotorani zdravo utekoše
Peraštani jadni izgiboše
Jere oni s Turcim boja biše
Svaki se je s trište zamijenio
Koji goć je ovdi poginuo
Jako ih je malo ostanulo
Od Novljana i od Peraštana
Da brodove jedva odvedoše
Tad poginu trista Peraštana
A Novljana trista i dvadeset
Stoji jauk tamo i ovamo
Kakav jauk gore odgovaru
Njeka plače brata pošečena
A uz hrabra mlađahna đevera
Njeka ćaćka puškom ubivena
Bratučede bez bijelijeh ruka
Vjerenike bez rusijeh glava
Vjerenice očima gledahu
Od srama ih ljubit ne smijahu
Tad rekoše peraške udovice
Kotorani da bi vas ne bilo
Što izdaste braću Peraštane
S prijevarom pravda vas dostigla
I nevjeru vjera vas ubila
Kad podrastu peraška siročad

Osvetiće oce i dondove
Na Novljane i njeke dušmane
Kotorane izdajne sušede
To je malo brijeme postojalo
Podrastoše peraska siročad
Osvetiše oce i dondove
Na Novljane i na Kotorane
Još ih bolje osvetiti ćahu
Zabrani im gospoda mletačka
Koja videć usiljene Turke
Zgodilo se od malo godišta
Da odluči Novi uzimati
Koga uze silom od oružja
I sve što je pod Novijem bilo.

2.

**Pjesna od boja morskoga među polakom kap. Nika Dabovića
iz Perasta s jednom velikom tartanom barbarezškom**

Na četrnest studenca mjeseca
Od hiljade i sedam stotina
I pedeset i devet godina
Putovaše Dabovića Niko
Svojijem brodom put Egipta ravna
Jedanaest iz mjesta Perasta
On imaše družnijeh junaka
Istom bješe obasjalo sunce
Kad ugleda veliku tartanu
Koja njemu puta presijecaše
Kad su bližnje brodi dojedrili
Objaviše stijezi uspeti
Da oružje valja pripraviti
I domalo š njime boja biti
Dabović se bješe pripravio
I zavjetno Bogu pomolio
I blaženoj od Škrpjela Gospi
Zašto bješe lasno upoznao
Da je ovo barbarezško drijevo
Nije mnogo postojalo brijeme
Dojedriše jedan kod drugoga
Tada prvi Turci započčeše
Topovima na njem udarati
Ne boji se Dabovića Niko
Ni se straši družina njegova
Neg Turcima bolje odgovaru
Topovima biju bez pristanka
Kad se bližnje dosta primaknuše
Ter htijahu juriš učiniti

Viku Turci iza svega glasa
Predaji se, o bez vjere kučka
Predaji se, kučku đavurine
Ništa njima Niko odgovara
Neg što više i bolje mogaše
Na njih siplje izmetno oružje
Da pozna tvora velikoga
I mogućstvo od Božje pomoći
Jere njemu nitko ne ginjaše
A Turaka mrtvijenih padaše
Al sve bližnje Turci dohodaahu
Da su većma na jurišu došli
Tad je sreća Niku priskočila
On je hitro krmu obrnuo
Topovim' je s krme udario
I puškama vazda nepristavno
Mloge je tada Turke pogubio
Zato smuća u vojsku ulježe
I neredno od broda vladanje
Da s ovoga ne mogaše Turci
Ni boj biti, ni jurišu doći
U tri ure boja s topovima
I puškanja hitra potezanja
Od stotine što bješe Turaka
Na pola ih bješe izginulo
A suviše ranjenijeh bješe
Zato prvi oni pristadoše
I sramotno natrag pobjegoše
Dabović ih u počeru slijedi
Ali ih on dostignut ne može
Jer brže tartana jedraše
I zato je mogla pobjegnuti
Put zapadne zemlje Barbarije
Svrha

3.

Pjesna

Bješe hiljada i još šest stotina
I pri njima sedamdeset ljeta
Jedno jutro u proljetni danak
Kliknu vila s peraške planine
Ter dozivlje u mjestu Perastu
I ovako vila govoraše
Starješine od Perasta mjesta
Da vam kažem čudo i zlamenje
Od jednoga boja pomorskoga
Što činiše dva peraška broda
U Portiću kraja Albanije
Jedan brod je Ćirkovića Stijepa
A drugi je Duković Grgura
Evo danas ide peti danak
Ne bješe se prikazalo sunce
Kad na Portić Barbarezi Turci
Su pet broda skupa dojedriše
Zašto bjehu oni obaznali
Da peraški tu brodovi bjehu
I da š njima imahu cekina
I da bjehu trgovati došli
Ne mogući u Portić uljesti
Ovi silni Barbarezi Turci
U pet lađa vojske ukraše
S jednijem topom svaku oružaše
I poslaše na peraške brode
Da ih budu po sili hvatati
Spravili se bjehu Peraštani

Kako su ih bili vidijeli
Al su prije Boga zavapili
I blaženu od Škrpjela Gospu
Da im oni u pomoći budu
Koju pomoć jesu održali
Kako ću vi sada pokazati
Tada na njih oni udariše
Iz topova ka iz džeferdara
Jednu lađu koja prva bješe
Utopiše u sinjemu moru
I svu vojsku koja u nju bješe
Dva Turčina sama uhitiše
Što plivahu i aman prosahu
Al na ovo ne bješe dospjelo
Zašto oni brodi Barbarezi
Na bližnje se k njima primaknuše
Iz topova oganj prosipljući
A njihove sve četiri lađe
Sveđ naprijed na jurišu idu
Al se branu mladi Peraštani
Udaruci ognjem nepristavno
Ne dadu im bližnje pristupiti
A nekmali na jurišu doći
I za cio ovi prvi danak
Ne pristaše oni boja biti
Dokle se je danak pomračio
Tad pristaše bjeni i umorni
Opet sutra kad je zora bila
Ponoviše boja žestokoga
I za vazdan oni boja biše
I zaludu praha istratiše
I Turaka dosta izgubiše
I u noć se opet povrnuše

Puni straha i sramotna jada
 U dva dana rečenoga boja
 Barbareza poginulo bješe
 Baš stotina i šezdeset druga
 Ali dosta Turaka bijaše
 Zato oni pristat ne mogoše
 Neg topove na kraju staviše
 Na brdasti meteriz uspeše
 Odkle šutra bješe treći danak
 Udaruci ognjem bez pristanka
 Utopiše dva peraška broda
 Ovo vila sve potanko kaza
 Klikujući s peraške planine
 Ne bješe se umorila vila
 Neg pristade da počuti može
 Kako plaču peraške đevojke
 Š njima majke i udove mlade
 Na zle glase što od vile čuše
 Al se vila ožalosti njima
 I preuze njima govoriti
 Pristanite peraške đevojke
 I žalosne udovice mlade⁹
 Evo vidim niza sinje more
 Dvije lađe put Perasta idu
 Do malo će u Perastu doći
 Svi junaci¹⁰ nijesu poginuli
 Koji su se u Portiću bili
 Veselte se braćo Peraštani
 Četeri su sama poginuli¹¹
 Jedan vi je Ćirkovića Stijepo

⁹ Precrtano „udovice mlade“ i natpisano „majke i ljubovce“

¹⁰ Precrtano „junaci“, a iznad „nijesu“ dopisano „vaši“

¹¹ Prekriženo „poginuli“ i natpisano „nestanuli“

I druga tri od obadva broda
Junački su oni poginuli¹²
Bijući se ka i bijesni lavi¹³
To je vami svijema poštenje
Jer su same brode izgubili
Nakon tri dni boja žestokoga
Ostali se jesu sačuvali
I pobjegli kako ih vidite
I sobom su zlato donijeli
I četiri one mrtve glave
Da biste ih lijepo ukopali
Jer junački jesu poginuli
Svrha

---

¹² Prekriženo „poginuli“ i natpisano „boja bili“

¹³ Prekrižen stih iznad kojega je natpisano „I pošteno jesu poginuli“

4.

Pjesna od boja dogođena na 14. travna 1685. u luku od Monunta Gornjega¹⁴

Bjehu čuli od Novoga Turci
Da drijevo peraško stojaše
Od tri dana u Monunat Gornji
I otele s vjetra suprotivna
Ne mogaše na jedro iziti
Ovo bješe Batalušić Petar
Drijevo mu oružano bješe
Su dvadeset i osam momaka¹⁵
Koji bjehu iz mjesta Perasta
I drugoga imaše oružja
Jere bješe u ratovno doba
Zato Turci od Novoga grada
Uzdajuć se bogata odora
Da će naći u rečeno drijevo
Sadam fušta oni oružaje
I pođoše na njem udariti
Istom bješe danak osvanuo
Na daleko biše ugledani
Od družine Batalušić Petra
Koji zato pripravljeni stahu
Za zlotvore¹⁶ s bojem dočekati
Kako su ih oni vidijeli
U taj čas su zavjet učinili

---

¹⁴ Naslov natpisan iznad podužega prekriženog naslova koji je sada nečitljiv

¹⁵ „Dvadeset i osam“ prekriženo i natpisano „osamnjest mladijeh“

¹⁶ Preprtano „zlotvora“ i natpisano „Novljane“

Priblaženoj od Škrpjela Gospi
Da im bude ona u pomoći
Da ih bude od zla ukloniti
U ovaku smrtnu pogibiju
Uljegoše u Monunat Turci
Silnom bukom, na juriš pođoše
Ne dadoše njima Peraštani
Ni pomjerit, ni naprijed doći
S topovima s prva udarući
Pogubiše dosta i raniše
Ove silne od Novoga Turke.
A kad su se bližnje primaknuli
Kad se topom drugo ne mogaše
Sa svijeh strana buduć okruženi
Na sve strane puškom udarući
I drugijem od ognja oružjem
Od Turaka razap učiniše
Ne strašu se Turci radi toga
Neg udaru ognjevitom silom
I na juriš hrlo dopriješe
Sa svijeh strana oni se uspeše
Kada silni juriš učiniše
Ali oni mladi Peraštani
Odmeću ih oda svake strane
I mačima, puškama i sabljama
I kopjama, i drugijem oružjem
Svaki siječe što god može bolje
Svaki bode što god može prije
Da je kogod mogo zamjeriti
Kapetana Batalušić Petra
I jednoga popa Budvanina
(Koji š njime put doma iđaše
Niko Lovo imenovaše se)

Kako oba udaru na Turke
 Kako branu kako mačem sijeku¹⁷
 Kako izgled drugome davaju
 Za sačuvat glavu i poštenje
 Da bi svaki začuđen ostao
 Od njihova hrabrena junaštva
 Nakon dvije ure slijeduće
 Od ovoga silnoga juriša
 Od kojega ne pristaše Turci
 Jur na svrhu dobjeni ostaše
 Jer junački biše odmetnuti
 I sramotno natrag pobjegoše
 Puni rana i mrtvijeh ljudi
 Da se jedva otole digoše
 I neredno u more dadoše
 Put bijela grada Dubrovnika
 Za liječit ranjene junake¹⁸
 A dobitnik Butalušić Petro¹⁹
 Zdravo se je otle uputio
 Ali prije neg u Perast dođe
 Put otoka bogoljubno pođe
 Će pribiva ikona prisveta
 Od blažene od Škrpjele Gospe
 Tu je brodom junak ostanuo
 Dokle je oni zavjet izvršio
 I Bogu se srcem pomolio
 I s harnosti Gospi zahvalio
 Jer je srećno Turke pridobio
 Po njihovoj zlamenoj pomoći
 Više nego po junaštvu svome

¹⁷ Stih ispod ovoga je precrtan, sad se ne može raščitati

¹⁸ Riječ „junake“ je natpisana, a precrtana riječ ispod nije čitljiva

¹⁹ Naredni stih je precrtan i nečitljiv

Koliko tad poginu Novljana
Lako se je moglo obaznati
Poginulo ih dvadeset i osam²⁰
Četrdeset više ranjenijeh
Dobitnikah dva su poginuli
Iz Perasta Ercegović Vuko
A drugi je Kosoviću Ivo
U isti dan njih su ukopali
Na otoku od Svetoga Đurđa
I tu su im sprovod učinili
Zatijem su u Perastu došli
Veselo su bili dočekani
Jere su oni Turke pridobili
I junački sebe obranili
Svrha

---

²⁰ Ispod je precrtani stih

5.

Pjesna

Vrh zamjene trudne i krvave
 Ali slavne s dobita poštenja
 Koju žudim ovdje ispjevati
 Ne zazivam Boga Apolina
 Ni lažive djeve mudropojke
 Da dohrlu s Parnasa planine
 I da meni u pomoći budu
 Neg vapijem Boga istinoga
 I od njega okrunjenu djevu
 Da mi udijele vrijedne podobnosti
 Da ja mogu bistro raspisati
 Istinito svaku tomačiti
 Od viteza hrabrena junaka
 Bronze Joza iz Perasta mjesta
 Sin Ivana koji vitez bješe
 I njegove smione družine
 Od njihova glasovita boja
 I dobića sasvijem zlamenita
 Koga imaše po Božjoj milosti
 I zazvane djeve prisvete
 Bješe hiljada i sedam stotina
 Četrdeset i sedam godina
 Šesti danak od rujna mjeseca
 Bronza osidran na Ševare staše
 Mjesto zvano od Tuniža kraja
 Svetijem duhom trgovačkom plavi
 Ka oružana za boja bijaše
 Sa trideset mladijeh pomoraca

Iz Perasta i Boke Kotorske
I dvadeset i tri vojničara
Dalmatinske junačke države
U ovi dan gore povijedan
Istom bješe zora zabjeljela
I Danica prikazala lica
Bronza junak sanak snijevaše
Da on bješe u gori zelenoj
Vrh glave mu ptice žuberahu
I junake njeke spominjahu
Od hrabrene slovinske države
Koji silne Turke pridobiše
I na moru i na suhu kraju
Ali dobit nigda ne činiše
Ako desnu Božju ne zazvaše
Da im bude ona u pomoći
Pak jedino ptice žubereći
Uzdigoše svoje tanke glase
I ovako pojku zaglaviše
U pogubi i časnoj trudnosti
Svak zavapi pomoć od nebesi
U njoj vjera sama je za dosti
U ovako zlameno pjevanje
Probudi se iza sanki svoga
I dočim se na noge ustaje
Pismeni ga doglas dopanuo
Od njegova draga prijatelja
Od onoga Dei od Tripula
Govoreći prijatelju dragi
Spravio je Dei od Tuneža
Spravio je silnovitu vojsku
I su osam svojih ormanica
Poslaće je na te udariti

Nego bježi jer si poginuo
Kad je Bronza knjigu proučio
Od sanku se svoga spomenuo
Pak je svojoj vojski govorio
O družino mila braćo moja
Evo me je doglas dostignuo
Da dušmanin Dei od Tuneža
Spravio je silovitu vojsku
I su osam svojijeh brodova
Do malo će na nas udariti
Nego vjerna braćo moja draga
Mi spravimo ognjene topove
I ostalo od boja oružje
Za dočekat dušmanine naše
Sramota je nami pobjegnuti
Podobni smo š njima boja biti
Dužanstvo je sebe obraniti
Al pošteno bojom poginuti
Ali sinci moji pouzdani
Od nebesa prvo započnimo
Bogoljubno zavjet učinimo
Našoj djevi od Škrpjela Gospi
Da nam prosi od Boga pomoći
Da možemo Turke pridobiti
Bez razapa naše izgubiti
Svaki ga je suzam poslušao
Svi na krmu snižno pokleknuše
I Bogu se srcem pomoliše
I kajano zavjet učiniše
Kakoj mi je glavlar naredio
I krstjanski svijem izgled dao
Pak za tijem vrlo pospiješno
Pripraviše od boja oružje

A za višu poraz i skončanje
Od zlotvora kojih čekahu
I za bolju svu obranu svoju
Svjesno ih Bronza naredio
Dio vojske na krmu visoku
Blizu sebe pomno je postavio
Drugi dio na tvrđu od prove
On odredi s drugijem glavarem
Posred broda prazno ostavjuši
Brez obrane pogibno bijaše
Ali se je Bronza domislio
Što čut nije da se učinilo
U drugome boju pomorskomu
Po svem podu čini postaviti
Daske pune gvozdenijeh čavala
Nek su budu nogam napikati
Nasrnući zlotvori prokleti
Istom ove spravne učiniše
Eto idu siloviti Turci
S tri šambeka i pet galiota
U njima je mnoštvo sakupljeno
Tisuća ih i šest stotin bješe
Od Tuneža zemlje Barbarije
Kada su se bližnje primaknuli
Silno viče jedan Ocinjanin
Koji bješe jedan od glavara
Što tu činiš zli Peraštanine
Predaj se Bronza đaurine
Srdito mu Bronza odgovara
Ne budali arapsko kopile
Ni sramoti od sebe boljega
Dok je Bronzi zdravo rusa glava
I ovijeh vjernijeh sokolova

Nikad ti se Bronza predat neće
Bronza imaše vjerna alfijera
Koji bješe glavari od vojnika
To slušaše trpjet ne mogaše
Tankoj puški živi oganj dade
I pogodi silna Arbanasa
Pod tumbanom u čelo junačko
Mrtav Ture u šambeku pade
I ljuti boj zametnu se tade
Ne može se svršno tomačiti
S kojom bukom silom i naglosti
Pristupaju Barbarezi Turci
Sa svijeh strana Bronzu obkružiše
I navalom juriše činiše
Jur dokle su na jurišu došli
Dotle ih je mnoštvo poginulo
Od topova hitra potezanja
I puškanja ognja nepristavna
A kada su na jurišu došli
Ne bi niko mogo pogledati
Tursku silnost i navalu tešku
Jarost viku naglo napadanje
Ali svak bi htio zamjeriti
Kako Bronza i njegova vojska
Takoj sili stavnost oprečiva
Kada brodi brodu dopriješe
Ozgar među vrživo oružje
Njeko plane kada na tlo pane
I okolo svaka užeživa
Njeko pukne rad gromova praha
Postavljena u gvozdena zrna
I s komad im smrtne rane dava
A vojnici zgodno na sve strane

Oganj siplju puškam nepristavno
Niži bjehu brodi tunežinski
I zato ih množni pomor bješe
Al se zato oni ne ustežu
Neg na juriš silno se uspeše
Sa svijeh strana gore uskočiše
Hrabri Bronza na sve poglediva
Svuda okom i bistrom pameti
I slobodno svaka naređiva
On jurišne siječe bez pristanka
Ko god njemu pod mač dopiraše
Svakom dava izgled od junaštva
I svakoga nuka i zaziva
Da odmetne hude naskočnike
Što god bješe vrste od oružja
U obranu sve se obratilo
Kopjačama puškam i sabljama
Svaki bije, siječe i probada
Nigda zamah na Arapa pada
Ako njemu ranu ne zadade
Sa svijeh strana sila turska vrvi
Ali grezne u potoke krvi
Koliko ih se uz brdo penjaše
Toliko i' strmoglav padaše
Odmetnuti od krme i prove
Đe obrana junačka bijaše
Staviše se od sredine prazne
Ku viđeše da je bez obrane
I tu lašnje juriš učiniše
Uspeše se kako i risovi
Poskočiše kako u tor vuci
Al se oni gorko prevariše
I na čavle noge nasadiše

Da je kome bilo pogledati
Čudna jada tuge i žalosti
Izazada silno napiranje
Tiska prve da naprijed hrlu
S krme i prove ognjena oružja
Smrtna zrna siplju bez pristanka
Odzad čavli noge izranjivu
Zato pada jedan na drugoga
Na sred broda zato učini se
Strašna rpa grdno zamršena
Od mrtvih i ranjenih ljudi
U četiri ure nepristavne
Ovakoga boja žestokoga
Od juriša sved' opetovana
I obrane stavna oprječenja
Izgubiše silni nasrnici
Mnoštvo vojske i svako ufanje
Ustrašeni sasvijem prepanuti
Pristadoše natrag pobjegoše
Pogibe ih četiri stotine
A sto – i tridest osta ranjenih
Za čem kako svjedočanstvo kažu
Od istijeh slavni dobitnika
Da se tako krvca proljevaše
Niz brodove k moru tecijaše
Slava Bogu i božjoj pomoći
Osta Bronza na dobiće slavno
A sramotno Turci izgubiše
Pet vojnika njemu pogiboše
A četrnest osta ranjenih
Zato Bronza i njegova vojska
Svi dostojno biše poštovani
Za viteza od Svetoga Marka

Učini ga mletačko vijeće
Križ od zlata i ogrljaj zlatni
U Mletke mu na prsi staviše
A ostaloj svoj vojski njegovoj
Dade plate i zlatne medalje
Po razmjeri svačije dostojnosti
Kako je koji bio zaslužio
Svrha

RUKOPIS I C 39 ARHIVA HAZU

6.

Pjesna

Lijepa Fate gaće vezijaše
 Na njik stavlja čudo i zlamenje
 Cijeli tabor turskijeh vojnika
 Na opašak crljene barjake
 S po mjeseca zlatom izvezena
 Pod opasak raspete čadore
 A oko njih pješce i konjike
 Će igraju i svi šemlukuju
 Na ognjene ate i bedevije;
 A niz bedre puške džeferdare,
 Kumburlije i sablje junačke
 I kamiše i ćese duhanske
 A na špage dvije pašalije
 Među njima dvije kapidžije
 Na koljena orle i sokole
 Vučje kape i orlova krila
 Pod koljena vuke i pauke
 A oko njih razliko cvijeće
 Na proparak veljega vezira
 Oko njega vojne janjičare
 Postavljene u gustu dubravu
 Pod proparak Topal paša s vojskom
 I topove na kola uspete.
 Kad je Fate vezje dovršila
 Sama je sobom mlada govorila
 Koji bi se dobar junak našo
 I da bi se sa mnom okladio
 Da bi sa mnom u dušeku spavo

Bez ticanja i bez celivanja
Oba gola, bez košulje oba,
Obje glave na jednom jastuku
Pokriveni svilenijem jorganom,
Samo na me gaće navezene
On bi moje gaće zadobio
Istom Fate ovo žudijaše
Tud prohodi Odžić Imbrahime
Lijepoj Fati gaće čestitao
Dušo Fate čestite ti gaće
Jesu li to gaće za prodaju
Ali su to gaće od dariva
Ona njemu mlada odgovara
Dobro moje Odžić Imbrahime
Nijesu ovo gaće za prodaju
Niti su ovo gaće za dariva
Neg su ovo gaće za oklada
Koji će se dobar junak naći
Da će sa mnom oklad učiniti
Da će sa mnom nojcu noćijevati
Bez ticanja i bez celivanja
Oba gola bez košulje oba
Obje glave na jednom jastuku
Pokriveni svilenijem jorganom
Samo na me gaće navezene
On će moje gaće zadobiti
To se smili Odžić Imbrahimu
I oni su oklad učinili
On postavi konja i sokola
I njegovo srebrno oružje,
Ona mlada gaće navezene,
I biserni đerdan ispod grla.
Pak su legli u dušeke meke,

Zaspa Imbro ka i jagnje mirno
A Fati se krvca usplanula,
Da ne može spati mirovati,
Neg dozivat mlada Imbrahima,
I ona je njemu govorila
Zlo ga spavo a gore ti bilo
Toli žališ konja i sokola,
I sve tvoje srebrno oružje,
Ja ne žalim gaće navezene,
Ni biserni đerdan ispod grla,
Men se hvataj zlo te uhvatilo.
Kad to čuo Odžić Imbrahime
On je Fati junak govorio
Tko će na tvoj tabor udariri,
Tko li će ti gaće driješiti?
A ona mu mlada odgovara
A lud li si Odžić Imbrahime
Podbij koplje udri na vezira
Sva će ti se ukloniti vojska.
Kad je Imbro Fatu razumio
Podbio je koplje na vezira,
I sva mu se uklonila vojska.
I tako su ti lijepo noćijevali
Ljubili se s večer do svijeta;
A kada je danak osvanuo
Nije htio gaće ni đerdana
Što je bio junak zadobio
Neg je Fati sve to darovao
Nek se može opet okladiti
I s junakom nojcu noćevati.

PJESME IZ PJESMARICE
NIKOLE MAZAROVIĆA

7.

Pjesna od ženidbe

Lijepa ti je Drenjina planina
 Još je ljepša (: ime od mjesta đevojčina): đevojka,
 U nje lihce ka i žarko sunce,
 U nje čelo kako vedro nebo,
 Obrvice dvije pijavice,
 A očice ki dvije višnjice,
 U nje nosak ki mirisni orah,
 A nje usta rumena koralja,
 Kad se otvoru ki od raja vrata,
 Kad govoru ki da srebro zvoni,
 Kad se smije ki da ruža capti,
 Na prsima zlačene jabuke,
 Lijepa dara imati ih u ruke!
 A nje ruke u mišice jake
 Grlile bi sokole divjake,
 A nekmali od zemlje junake.
 Na sred ove Drenove planine
 Nahodi se drenova dubrava
 Pod dubravom bistra voda teče.
 Tudijer prođe mlad neženjen junak.
 Božju pomoć naziva đevojci:
 Božja pomoć draga dušo moja.
 Ja te molim draga moja dušo,
 Napoj mene, i konja mojega
 Jer me trudna žeđa dopanula,
 Dušo mene, i konja mojega.
 A ona mu mlada odgovara
 Ah tako mi drago dobro moje,

Ja bih tebe napojila žedna,
Ma sam čula, i druzi mi kažu
Da ti imaš konja plašivoga,
Ti ćeš konja plaho zaplašiti,
On će moju goru izlomiti,
Bistru mi će vodu izmutiti,
Ako obazna mila majka moja,
Što ću mlada od života moga!
A on joj se junak zaklinjaše:
Neću dušo života mi moga,
Ja ću konju uzdu ustegnuti
Dokle mi ga žedna napojiti.
Prevari se lijepa djevojka
Hladenac je vode otvorila.
Kad je junak vodu upazio
Svome je konju uzdu otpuštio:
Konj prežedan uzde nemajući
Na bistru je vodu napanuo.
Žednu konju upade mu glava
U hladenac lijepo djevojke.
Juzdom sedlo, do prvijeh noga.
Stade mlada majku klikovati...
A on joj je junak govorio:
Ne boi me draga dušo moja,
Pohvali se tvojoj miloj majci,
Kako je lijepo uz junaka spavat,
A evo ti tvrdu vjeru dajem
Uzeću te, ostavit te neću
Svrha

8.

Pjesna bosanska

Mili Bože na svemu ti hvala
 Što je ono nasred polja ravna!
 Je li đerđef među đevojkama
 Je li saja među terzijama
 Al je ćitap među adžijama?
 Nije đerđef među đevojkama
 Nit saja među terzijama
 Neg je ćitap među adžijama.
 Ćitap uči Ćelebija Mujo,
 A sluša ga Fatima đevojka,
 Će Mujaga dva grijeha kaže,
 Prvi grijeh smraziti đevojku,
 Drugi grijeh zakleti se krivo.
 Ućeć ćitap Ćelebija Mujo
 Na Fatu je jašik učinio,
 Stade joj se dirat do njedara;
 A reče mu lijepa đevojka
 K sebi ruke Ćelebija Mujo
 A da bi ti obje otpanule,
 Ćitap učiš, a o vragu radiš,
 Grijeh kažeš, a u njem ulaziš.
 Odgovara Ćelebija Mujo:
 Nijesam Fate života mi tvoga
 Neg ti brojim puca na kaftanu
 Stoju li ti tvrdo na gajtanu.
 Da ti ne bi koje otpanulo.
 Al evo ti velike nevolje
 Zape mu se kopča od rukava

Za Fatinu struku od đerdana
Pak se prosu biser po sokaku.
Tu ih tamna nojca zastanula,
Đe omrknuše tu i osvanuše,
Sve kupeći biser po sokaku.

9.

**Pjesna od izagnanja franceskoga iz Boke Kotorske,
dogođena, u godišta 1813. i 1814.**

Na hiljadu i osam stotina
 Jošter više četrnest godina
 A na osam od mjeseca siječna
 Pišem tebi lista liječna.
 Jer se davno spomenuo nijesam
 U knjigami, ni mojijem pjesam
 Nijesam dosle slova učinio,
 Ni od lani dužnost ispunio.
 Prijatelju! S lanjskijeh nemira
 Ni još mi se pamet ne razbira:
 Tvoj prijatelj, u Boki pribivam,
 Sad ti lajske zgođe ispišivam,
 Sve ke moje oči vidiješe,
 Istinito kako zgođiše se.
 Ti si Bokez, drago će ti biti
 Jer ću tvoju braću proslaviti
 Kako znadeš, dragi pobratime,
 Koji nosiš od Pravedna ime,
 Tvoji Bokezi življet ne brojahu,
 Jer plaćati harače nemahu,
 Ke harače Frances ovdi stavi,
 Sve po silu od koje se slavi.
 Š njega jaram teški podnosahu,
 Ki svi puci, što pod njih stojahu
 Š njega prava naša uništena,
 Š njega slava naša potamnjena.
 Cijec njegova česta vojevanja

Mi nemasmo niđe putovanja!...
Ali se je kolo obrnulo,
Iza noći sad je osvanulo
Jer Bokezi tako pritisnuti
Ne docniše glave razdignuti.
I kako oni proslaviše ime,
Sad ti kažem dragi pobratime.
Na početak od mjeseca rujna
Prije, lani, nego počnu vina
Ustade se vladika odgara
Crnogorska mudra glava stara
Su hiljadu vojske izabrane
Uputi su put poludne strane
Za junački š njima vojevati,
I smiono Franceze ćerati.
Hrlo dođe oko Budve grada,
Đe bi njemu poštovana brada.
U svom gradu Francezi stojahu
Bez obrane: zla se ne nadahu.
Gračani se tada uzmamiše,
I vladici vrata otvoriše.
Pade Budva vladici u ruke,
Bez puškanja i velike muke.
Drugi dio od vojske njegove
Šede blizu kod Trojice ove.
Ali prije neg Trojicu uze
Francezima čini prolit suze.
Odbivši nasrnuće bojno
Od Franceza činjeno povoljno,
Koji smiono iz Kotora grada
Izljegoše kad se niko nada.
Blizu kule kada udariše
Crnogorci iz busije više

Kampanjolu koji Franceze vlada
Ne ubiše tada iznenada
Neg doisto po sred ljuta boja
Zašto smiono na vrh Krsca stoja.
Svu njegovu vojsku počeraše
Put Kotora, dio pohvataše.
Pak Trojicu lahše okoliše,
Jer se branit ne mogaše više,
I nemajuć ikakve pomoći
Predade se iza pola noći.
Crnogorci kulu užegoše,
I otole na brda dođoše.
Đe vladika svom vojskom doprije
Našljednicim' šatore rasprije.
Okle radi Primorje nabunit,
I bokeljsko junaštvo probudit.
Zgodi mu se nakon malo dana
Nabuni se sva miholjska strana.
Ončas pisa knjige na sve strane
Od Primorja zovuć kapetane
Koji bjehu od općina glave
Ištuć š njima dijeliti slave
Od Perasta Vickovića zove
Da se ustane na prigode nove.
Od Prčanja jednako dozivlje
Lukovića, i prešno pozivlje.
Od Dobrote Tripkoviću Maha
Da se ostavi od gornjijeh Vlaha
A ovi neka da se š njim pridruže,
Pak da Kotor skupa svi opkruže
Njima knjige ovako napisa,
Uzdajuć se u pomoći s visa:
Na hiljadu i osam stotina

I pri njima trinaest godina.
U tijeku mjesec listopada
Kad bokeljska uzamnaža se slava.
Petar vami crnogorska glava
Šalje iz srca lijepa pozdrava.
Moji sušedi, i vjerni latini
I primorski svi glavari ini
Đe ste sada, ali ste zaspali,
Ali ste se teško uspricali?
Evo nami sreće privelike
Evo zgode radi naše dike
Svi su kralji vojske sakupili,
Svi se dižu proć franceskoj sili.
Svi su puci glavu podignuli,
Svak se diže ko sužanjstvo huli.
Za slobodu jur svakome milu,
Tiraninu valja sklonit silu.
Ja vas molim kako braću dragu
Sjedinimo svaku našu snagu
Inokupno svi se pripravimo,
Na Franceze jedino udrimo
Ja se uzdam u Božjoj milosti
Sama krepost nami biće dosti;
Jer junaštvo ne stoji u broju
Neg u krepost: u nju svaka stoju.
Vami šaljem kraljsko ponukanje
Oslužite blagodarno zvanje.
Nam je temelj cesarova snaga,
Izagnamo iz krajine vruga.
Ja u vami stavljam sve ufanje:
Promislite na ovako zvanje! –
Kad Primorci knjige proučiše
Ke vladika njima skladno piše

U jedinstvu misli sadružiše,
 Za vojevat svi se pripraviše.
 Ustade se sva miholjska strana,
 Sva istočna vojska izabrana.
 S vladikom se ončas sjediniše,
 Blizu brda stijege staviše.
 Pod obranu od tri stijega slavna,
 Od tri kralja složena nedavna.
 Malo dana paka okoliše
 Malu kulu, koju osvojiše,
 Od Veriga su devet vojnika
 Bez topova i bez boja prika.
 Malo za tijem na Rose pođoše,
 Āe franceske topove nađoše
 Koje bjehu oni ostavili,
 Ne moguć se suprotivit sili.
 Sve općine pripravljene stahu
 Iz zapada pomoć pričekahu.
 S Visa dođe s cesarove strane
 Pop Brunaci i knjige čekane.
 Naredbenik cesarov bijaše;
 On Bokeze dobro poznaše.
 Š njim dođoše dva ingleška drijeva,
 Od kijeh sasma ne bijaše trijeba.
 Jer Bokezi sami dosta bjahu,
 I za opsidnut Kotor nastojahu.
 Dva dni iza došašća ovega
 Tri općine opraviše svega,
 Uprav na dan trinest listopada
 Od godišta minutoga sada.
 Ustade se Prčanj i Dobrota
 Čim franceska zgodi se sramota,
 Oružaše za boja gaete,

Započeše Francezima štete
Dva franceska drijeva naskočiše,
Golom sabljom, i njih osvojiše,
Su druga dva ki se odmetnuše
Dva Penića imenovahu se.
Sva četeri k sebi prihvatiše
I koristi dosta učiniše
Jer digoše brode Francezima
S kijem mogahu nauditi njima.
U dan isti za korist i slavu
Peraštani uzdigoše glavu.
Natjecajuć stare roditelje
Uzmnožiše slavu i veselje.
S osam momak ki se odrediše
Svetog križa tvrđu zaskočiše
Ovi prvi tu se utisnuše,
S golom sabljom straže pritisnuše.
Uzidoše đe obrana staše
Ka šezdeset vojnika brojaše.
Ovijeh naglo oni naskočiše,
I junački svijeh pridobiše.
Pogubiše jednoga vojnika
Od Franceza vrlo protivnika.
Rastaviše sasvijem vojničare
Od oružja radi prijevare.
Sitno sabljom naglo začeraše
Svu vojnica, kad milost prosaše.
U to doba zatvori im vrata
Četorednik glava od Hrvata,
Koji začu buku i puškanje
Odzgor dolje vojske dozivanje.
Odiljeni svi osam momaka
Od pomoći ku čekahu paka

Ostadođše tako zatvoreni
U pogubi trudno zamršeni.
Al zamalo, jerbo se staviše,
I prividno puškam udariše.
I raniše tad četorednika
Blizu vrata i drugijeh vojnika.
Ranjen vojnik na koljeno pade,
Drugi vrata otvori im tade.
Uvali se pomoć odabrana
Od trideset drugijeh Peraštana
Svaki sabljom u desnici ruci
Ćera vojsku u velikoj buci.
Iz tvrđe je ončas išćeraše
Bez oružja jer im ga ne daše.
A glavara i zapovjednika
Ove tvrđe, silnoga vojnika
Na Ulicu velju uhitiše
Tamničara rati učiniše.
Pridobiše tvrđu i topove
Svi stekoše tada časti nove
Na nju stijeg cesara uspeše
Pod kojim tvrđu slavno poduzeše
Ovo samo oni ne činiše
Jer smioni jesu činit više.
Na otoku usred sinja mora
Svetog Đurđa kod peraškijeh gora
Francezi se bjehu utvrdili,
Topno stanje ovdje postavili,
Od dvanaest velikijeh topova
S sedandeset i više orlova,
Ne orlova, nego sve vojnika,
Za braniti otok od krvnika.
Peraštani znadujući toga,

Ne čekaše boja bez razloga
Nego iz tvrđe koju osvojiše
S topovima na otok udriše
Nakon malo boja ognjenoga,
Osvojiše otoka ovoga.
Jere dio zida oboriše
U po sata, ali malo više.
Čim franceska vojska ustrašena
Pridade se ne gubi bremena –
Ostadoše puti otvoreni
Preko mora, nezapriječeni.
Uljegoše dva ingeleška broda
Kad dopušti brijeme i voda.
Put Kotora oni zajedriše,
Koga strane mora opkružiše.
U Kotoru zatvoreni stahu
Svi Francezi, te sprave gledahu,
Svake sprave gleduć sa zidova,
Prosipljajuć oganj iz topova,
Zrna mećuć tamo i ovamo
Ali zaman mučiše se samo. –
U to doba čete prikupljene
Od Primorja dobro sadružene
Opsidnuše Kotor odasvudi
Koga imaše po Božjoj osudi,
Jer na Vrmac topove uspeše
I mnogijem trudom tu pripeše.
S veljem ognjem na grad udariše
I s topovim mirove probiše.
U brijeme od petnaest dana
Mlogo gradu zadadoše rana
Grad se brani što god više moga
I danaska predade se stoga.

Kad franceski glavat, bez vojnika
Ban Ghautier osta, i stotnika
Predadoše ingeleškom glavaru
Za ubjegnut svu rasržbu staru.
Svu rasržbu bokeškoga puka:
Lisica je prevarila vuka. –
Pak ti kažem prijatelju dragi
Kako Novi predade se snagi
Predade se prije od Kotoru,
Na udicu ki riba od mora.
Ne dade se snagi od vojnika,
Neg za četeristo srebrnika,
To razumi naški talijera:
Nije vojnička sveđer čista vjera.
Tako ubrzo Bokezi zazvani
Za ćesara, kako ponukani,
Što mogoše više učiniše
I ovako se oslobodiše
Od franceske tašte oholasti
S malijem brojom, a velikom časti.
Svrha

POČAŠNICE IZ MUZEJA I ZBIRKE
BALTAZARA BOGIŠIĆA U CAVTATU

Dio prvi
POČAŠNICE MUŠKE

10.

Zeleni bore na staroj zemlji
Da drag mi je šenac od tebe
Još mi je draža ljubav od tebe
I oko i čelo

11.

Sijeda brada srebrna čaša
Biser se runi – u čašu pada
Svaka ga čaša sto dukat valja
A sijeda brada tri bijela grada
I oko i čelo

12.

Junak junaka okom pogleda
Da onđe bude đe potrebuje
A dobar junak svuđ potrebuje
Pred gospodinom među družinom
I oko i čelo

13.

O junače bio klobuče što se ne ženiš
Đevojka ti crna oka dvore ophodi
Tebi junaku mladahnomu srce zanosi
Il se ženiš il ne ženiš tvoja će biti

14.

Junak jezdi gorama
Opaso se strijelama
Suproč njemu druga dva
Jedan reče odmo na nj
Drugi reče ne odmo na nj
Tiho jezdi mudro zna
Er ako on nas dočeka
Svijeh majka pričeka
I oko i čelo

15.

Sokoloviću najlješvi tiću
Što tako sediš ter lov ne loviš
Tice ti padoše u sinje more
A prepelice u ravno polje
Ine ptičice tebi prid dvore
Ober sokole što ti je od bolje
Od bolje ti je mlada đevojka

16.

Da mnogo ti dobra hoću mome sušedu
Kad ga zovem brzo dođe znat mu po ledu
Veće valja dobar sušed neg na dalek brat
I oko i čelo

17.

A bratac mi brata vikom klikovaše
Na visoke na planine
Evo sam ti brate strijele istreljao
Samo ti se lukom branim
A bratac mi bratu tiho govoraše
Ne boj mi se brajo moj mili brajene
Sve su vrijedna braća oko tebe
I oko i čelo

18.

Dolećeše dva sokola iza planine
Donesoše mladoženji kitu masline
Čestito ti mladoženja novo veselje
Čestita ti vjerenica prvo veselje
Čestita ti ljubi tvoja drugo veselje
Do godišta mlado čedo i muško ti bilo!
I oko i čelo

19.

Utjecali se gospodičići
Uz ravno polje na vrane konje
N. N. majka Boga molila
Da njegov konjic najbrži bude
Prid gospodinom među družinom
I oko i čelo

20.

Soko sedi na kamenu ter perja gladi
Tad preleće utva tica ter mu govori
Što tu sediš na kamenu ter perja gladiš
Da je znala utva tica što soko misli
Obišla bi sve planine u četiri dni
Soko misli da je ljubi a ona bježi
I oko i čelo

21.

Junaka je ljubi glavom zaklinjala
Zarana mi doma doći
Ne mogu ti ljubi za ran doma doći
S Peraštanom hladno vino piti
Jošte mi ljubi lijepo napijasmo
U peraško dobro zdravlje
I oko i čelo

22.

Oružan junak Dunaj prepliva
Sedlan ga konjic pri brijegu čeka
Ne čudimo se dobru junaku
Neg se čudimo konju njegovu
Da ga osedlan pri brijegu čeka
Jošte je treća koja je naveća
Doma ga ljubi s poštenjem čeka
I oko i čelo

23.

Volio bih moga brata nego tuđa dva
Tuđin će me ostaviti a moj nikadar
Do velike do potrebe maj de nikada
I oko i čelo

24.

Ovo je gospodar velik Božji dar
Ko napit veli da se veseli
Veselio mu Bog kuću i njegov dom
I proljeće ga zdravo zastalo zdravo zastalo tere veselo!

25.

Evo te prosim evo te molju
Ne daj tvojemu sinku na volju
Jer otac sina kad vodi plaha
Ima mu vazda davati straha

26.

Junak na konju jabuku moli
Jabuko lijepa pregni se doli
Da te ulomim da te poklonim
Da te poklonim đe ljubav nosim
I oko i čelo

27.

Popi tu čašu za ljubav našu
I ta ti čaša ljubav naša

28.

Utjecali se sluge gospodara
Đe mu ćemo šator raspet
A tamo mi gorje na gornje hladjence
Đe ono mi sunce nigda ne zahodi
A koje mi sunce nigda ne zahodi
Sinje mi magle nigda ne zapada

29.

Štitak junaku vas išeškoše
Ruse mu glave ne dotakoše
Junak bo bješe ne dadijaše se
Ni sebe junak ni dobre glave

30.

Štitak junaka štitkom zašiti
Ne štiti mene štiti sebe
Jošte će gora jela roditi
Đe će junaci štitke periti
I oko i čelo

31.

Ne fali se brajo tuđom ograđinom
Nego svojom milom braćom
Jere će se brajo građa oboriti
Svoja braća nigda nikadare
I oko i čelo

32.

A lijepa vijenca do tri mila braca
A dršte se dršte ne razdijelite se
Vami neće nijedna sila nauditi
I oko i čelo

33.

Svi su mi vijenci razlika cvijeća
Štono ti vijenac Svetoga Petra
Najrazličitoga i najveselioga
I oko

34.

Junak jezdi proz selo
Srce mu je veselo
Đevojka mu je zašela
Pokraj puta
Kraj sela
Odvrgla se od doma
Kako čela od roja
Približa se
Junaku
Kako svila bumbaku
I oko i čelo

35.

Za biskupa

Sunce sjaje zlatijen zdracim
Posred vedrine posred vedrine
Na mi dijeli pod oblacin
Dio vrućine dio vrućine
N. biskup dobrijen svakim
Svoje mudrine svoje mudrine

36.

Za opata

I ovo je plata
Od Boga je data
Imat opata
Svojega brata

Dio drugi
POČAŠNICE ŠALJIVE

37.

Devojka mi je poručila dođi do mene
Svila sam ti zelen vijenac ruže rumene
Još ti hranim dvije jabuke ke su za tebe
To će biti moja i tvoja prava zabava
I oko i čelo

38.

Pukni na boku hoću đevojku
Ma đe je i koju? Baš eno onu
Koja je to ona? En ona ter ona
Ka se posmjehnu ka mi namiga
E pak mi nogom nogu pritisnu
I oko i čelo

39.

Junak jezdi uz potok
Konjic mu je putonog
Stani konju živ ti ja
Dok đevojci celov dam
Ako li ga i ne dam
Bit će nama što bog da
I oko i čelo

40.

Prođoh proz goru ne znam kroz koju
Sretoh đevojku ne znam ni koju
Stah joj na nogu ne znam na koju
Reče đevojka nu ti đidije đe ne miruje
A za muke ću ja njemu dati
Vjedro vinovo a ne žmuljića
Jare pečeno a ne nožića
Neka đidija zubim zlopati
Kad mu ne basta dobro imati
I oko i čelo

41.

Napi' mi ga se ne boj mi ga se
Đevojka ti ga je gola mečila
Pri gomilici u košuljici

42.

Sretoh đevojku s vjedrom na vodu
Pitah đevojku što ti je u njedrim
Al su dunjice al su jabuke
Ali si materi klupka pokrala
Reče đevojka nu ti đidije
Nuti đidije đe ne miruje
Što mene pita, ter me ne pipa
I oko i čelo

43.

Đevojčica rijeku gazi noge joj se bijele
Mladi junak s brijega gleda srce mu se smije
Gazi gazi đevojčice da bi prigazila
A kada bi prigazila da bi moja bila
Ako ne bi moja bila rijeka te zanjela
I oko i čelo

44.

Star devojku mata na njegova vrata
Dođi meni moja dušo draga
Er ću ti dat do dva moja jaja
I oko i čelo

45.

Star devojci poručuje dođi do mene
Skrojio sam ti žuti kavad dušo za tebe
A ti meni tvoje dojke starcu za mene
I oko i čelo

46.

Star se dede pomamio za mladom diklom
A dikla mu rog omiče dedu međedu
Na ti dede dva ova šapka da se nasloniš
Ere ti se noge tresu dede međede
I oko i čelo

47.

Sijeda mu je brada a bijela glava
I još su mu drage tuđe žene mlade
Polomio je zube tuđe žene ljubeć
I skočio je u džardin polomio je ruzmarin
Drobnu ružu i čemin
I oko i čelo

48.

Star devojku milo ljubi sa svom ljubavi
Čas je grli čas je ljubi čas je ostavi
I oko i čelo

49.

Star se dede napravljaše mladijem momami
A mome se s njim rugahu star si ti dede
Tebi dede oči kaplju a ruke tresu
Noge ti se podlamljaju stati ne možeš
Na koljena već klečati drugo ne možeš
I oko i čelo

50.

Natovarih dobra konja niz dolovine
I ubrah mu dobar kolac od drenovine

51.

Tovar revjaše brata zovjaše
Otmí me brate er vuk zakla me
Il ti revati il ti bježati
Da si naš oso doma bi došo
I oko i čelo

52.

Zavika čoban s visoka brda
Rodi se tele debela grla
Ufam u Boga u velikoga
Bit će u vami arno govedo
I oko i čelo

53.

Junak potkiva konja hrabrena
Vidije njega žaba zelena
Potkuj i mene junaku rekla
Neka bih s konjem u goru utekla
I oko i čelo

54.

Devojka mi je poručila dođi do mene
Skuvala sam četiri noge ma su goveđe
Dokle se malo draga poigramo bit će gotove
I oko i čelo

55.

Evo mi je poručila kadunina kći
Dođ' do mene latinine da me ljubiš ti
Biće ti lješve mene ljubiti neg latinke tri
Ja ću ti se obrćati kako hoćeš ti
Ili ti tako ili ovako zgodimo se mi
I oko i čelo

56.

A kada mi pođeš mladi u đevojke
Nemoj da mi te prevari
Er je tvoja mlada uz kovača spala
S ugljenom je oči namazala
U mene je mlada sapun kupovala
Čim je bijelo likce umivala
I oko i čelo

57.

U junaka su ruse kosice
A u devojke crne očice
Je li će ko moj sastavi me š njom
Za vas život moj ne rastavme š njom
I oko i čelo

58.

A ovome sada valja ponapiti
U zdravlje njegovo ne zaboraviti
Da mu Bog da zdravlje i sved' vrlu jakost
Da mu bude u ruci sveder dobra krepost
Da đevojke mata na njegova vrata
I da bi ga polazile ere su mu mile
I oko i čelo

59.

Zavučen u kraj ja sam vidio
N. mladića laktom će mjeri
Od lakta bješe najveći dio
Prema devojci on izmolio
Govoreći joj gleda curice
Je li ti dosta od ove mjerice
I oko i čelo

60.

Jutros bio dan kako iskoči
N. bez strva prijelaz priskoči
Za njim đevojka brzo naskoči
Da mu čaprljim izvadi oči
Jer joj ne bješe platio ložnicu
I ponese mu ća kabanicu
I oko i čelo

61.

Prebrzan junak nogu podignu
Kad mu momica okom namignu
Potrča joj u domu da obljubi nju momu
Mali tuge njegove poslušate sad ove
Nađe svekra u pošedi kod ognjišta đe sedi
Kad ga svekar ugleda ostudeni od leda
Pak pofiti lopatu pak mu dade po vratu
I oko i čelo

62.

Ti koji se vučeš svu noć tamo ovamo
Čuvaj dobro leđa i večer i rano
Jere su ti spravna dva drenova štapa
Koji će te dočekati momi na vrata
I oko i čelo

63.

O družino veselo dršte oko i čelo
Napijate pijući veselite se pjevući
Proslavite skupštinu popite ga pučinu
Da živite jedino nek se pije sveđ vino
Nek se pije svaki dan u ljubavi povazdan
I oko i čelo

64.

Mi smo napijali u svačije zdravlje
A sad svi napijmo nek se čuje dalje
Od istoka tamo do zapada
Sad se svi ljubimo i iz srca napijmo
A u zdravlje ko nas dobro hoće
I oko i čelo

65.

Skoči N: na tavan razrevi se ka i ovan
Dajte meni palicu da ubijem Maricu
Jer mi ona dosadi govnama me potkadi
Ali niko nemaše štapa koga iskaše
Tad se jadan dofiti ter joj zaprijeti
Marici se dodija razljuti se ka i zmija
I zgrabi mu metlicu, ter mu ogovni gubicu
I oko i čelo

66.

Pođi pođi uz ulicu dok si u pamet
Ter zazovi sušedicu jednom a ne opet
I reci joj zasvijetli mi jer ću te proklet
Ako tužan skolovratim niz ovu ulicu
Ter naružim moju priliku i moju guzicu

Dio treći
POČAŠNICE ŽENSKE

67.

Nevjestice mlada u novome piru
Da bi uživala sve danke u miru
Da bi se nazvala sedam sinak majka,
Da bi porodila popa redovnika
U čem bi ti bila svemu roda dika
Svemu rodu i plemenu na veliku čas
A našem mladoženji sve u dobar čas
I oko i čelo

68.

Gospođa si ti, mlađi smo ti mi
Što ne umijemo mi nauči nas ti
Dobra svjeta, i nauka što ne umijemo mi
I oko i čelo

69.

Prođoh gospođo jelovu goru
Čuh od gospođe divnu bešedu
Kad bi je čula i razumjela
U njoj bi bila dokle si živa
I oko i čelo

70.

Gospođa šeta po perivoju
Skuci joj samre od margarita
Gospođa bo je ter plemenita
Zato joj samre od margarita
I oko i čelo

71.

Gospođa se bani a veoma fali
Da je pošteno hrani nje gospodar dragi
Da bi u veselju danke provodila
I š njim vazda u ljubavi bila
I oko i čelo

72.

Opaši se sele moja svilenijem pasom
Ter izidi među drugam s poštenijem glasom
Veće valja pošten glas, neg na tebi svilen pas
I oko i čelo

73.

Izjedrilo mi je tanko bijelo jedro
Sinju mi moru na pučini
Ugledala ga je N. ljubovca
Drugami se je pohvalila
A blago se meni moje mile druge
Evo mi zdravo N. s puta grede
A još blaže moje mile druge
Sa svom braćom, i s dobrom družinom
I oko i čelo

74.

A ti mi si sele visokoga vrata
Na glavu ti sjaju tri krune od zlata,
Da bi ih nosila u veljoj radosti
Ne poznala sele tuge ni žalosti
Neg veselja i duge radosti
I oko i čelo

75.

Sele sestrice sjajna mladice
Da bi se šela među drugama
Kako Danica među zvijezdama
S sebe ne svrgla ruha svijetla
Kolik maslina lista zelena
I oko i čelo

76.

Majko majčice Božja crkvice
Mimo te hodu ter Boga molju
Blagosovi me ne prokuni me
Blagosovijo Bog što si rodila
Što si rodila i pothranila
I oko i čelo

77.

Đevojka se veseli
Udaće se k jeseni
Majka joj se kara
Nemam hčerce dara
A ona se rasrdi
Er pod pupak nju srbi
I oko i čelo

78.

Pogledajte domaćicu smijeje li se
Ako nam se smije, svakom dobra sije
Ako li se grohoće, svakom dobra nam hoće
I oko i čelo

DRUGI RUKOPIS POČAŠNICA IZ MUZEJA
I ZBIRKE BALTAZARA BOGIŠIĆA U CAVTATU

79.

**Počasnice pjevane u jednu zgodu
od gostenja od popova peraških**

Svijetli opate dum Vice
Rumeno je tve lice
Kako cvijetak ružice
Ne s kreposti vodice, vodice
Neg od žive kapljice, kapljice.
I oko i čelo, sve ti brate veselo, veselo

80.

Gospodine dekane
Dragi Rasko Ivane
Kaplja da ti ne ostane, ne ostane
Toči vrlo, vino je slatko
Moči grlo, moči grlo
Vino je slatko, vino je slatko
I oko i čelo

81.

Kanonik je vino pio
Zato je ere izgubio
Daje vina bokara
Po pet zlatnijeh ungara
A da žita pet stara
Daju za dva dinara
Prije bi pošeli ungari
Neg li od žita dinari dinari
I oko i čelo

82.

Šetaše danas dum Antun
Od nas skrio u kantun?
Ali njega vince grije
Ter se u kantun on krije on krije
I oko...

83.

Pogledajte D. Krila
Pije ga kako gomila
Neće vode ni kapi
A lozice ne trapi, ne trapi
Vino pije i papi i papi
I oko i čelo

84.

Muč D. Marko, ne tlapi
Nećeš vode ni kapi
Nego mjeri kapljicu
Poznate je u licu
I oko i čelo

85.

O ti brate D. Mate
Ne čuješ vino da je za te
Neg sva voća blaguješ
I s vodom nas ti štuješ. Ti štuješ
I oko i čelo

86.

Kapetane ti diko
Nije vino mlijeko
Ulijeva u nj vodu
Da te žedna ne vodu
E da bi ga trapio
Kolik bi ga popio
Ne bi bilo ledine
U Gospine baštine, baštine
I oko i čelo

87.

Dum Ivane Nenada
Jel' očim migaš ko baba
U vino se ne prti
Da ti se kuća ne vrti, ne vrti
I oko i čelo

88.

Kokolja je kljun spuštio
Ni kap vode nije ulio
Za to oči podvukuje
I na nas se posmjehuje
Smjehuje smjehuje
I oko i čelo

89.

D. Perci je zažmirio
Na bozu se namjerio
A vinu se zavjerio
Popije li ga bario, bario
I oko i čelo

90.

O. D. Miho brate
Nije vino za te
Bez vode ga nemoj piti
Zašto će te uloviti
Ulijeva u nj' vodu
Da te pjana ne vodu, ne vodu
I oko i čelo

91.

O vi sinci svi đaci
Vino pijte ko starci
Zašto tko mnog uspije
U njem pameti nije
Zašto tko mnogo pije
U njem pameti nije
I oko i čelo – svi vi đaci veselo, veselo

RJEČNIK

A

alfijer, -a, *m.* – barjaktar
 aman, -a, *m.* – milost
 at, -a, *m.* – konj

B

bedevija, -e, *f.* – kobila
 bližnje, *pril.* – bliže
 bokara, -e, *f.* – čaša
 boza, -e, *f.* – blago alkoholno piće od kukuruznoga brašna
 brijeme, bremena, *n.* – vrijeme
 bumbak, -a, *m.* – svilena buba
 busija, -e, *f.* – zašeda

C

capćeti, -tim, *impf.* – cvjetati
 crljen, -a, -o – crven

Č

čador, -a, *m.* – šator
 čemin, -a, *m.* – jasmin

Ć

ćesa, -e, *f.* – kesa
 ćitap, -a, *m.* – knjiga

D

dikla, -e, *f.* – djevojka
 dobiće, -a, *n.* – dobit(ak)

dondo, -a, *n.* – stric
došašće, -a, *n.* – dolazak
driješiti, -im, *impf.* – odvezivati
drijevo, -a, *n.* – lađa

DŽ

džardin, -a, *m.* – bašta, vrt
džeferdar, -a, *m.* – starinska ukrašena puška kremenjača

Đ

đavurin, -a, *m.* – pogrđ. pravoslavac
đerdef, -a, *m.* – ram na koji se pričvršćuje platno za vezenje
đidija, -e, *f.* – mangup

F

fušta, -e, *f.* – vrsta lađe

G

gaeta, -e, *f.* – vrsta lađe

H

handžar, -a, *m.* – dvošekli orijentalni mač
hladjenac, -nca, *m.* – izvor
hrabar, -bra, *m.* – muž

I

izdajni, -a, -o – izdajnički

J

jašik, -a, *m.* – ašik, ljubav, zaljubljenost

K

kaduna, -e, *f.* – gospođa (muslimanska)
kaftan, -a, *m.* – istočnjačka duga čohana haljina bez postave, slična mantilu, preko koje se veže pojas
kajano, *pril.* – pokajnički, pokajno

kamiš, -a, *m.* – duga cijev na starinskoj luli, čibuk
 kantun, -a, *m.* – ugao, čošak
 kapidžija, -e, *f.* – vratar, čuvar kapije
 klikovati, -ujem, *impf.* – dozivati
 kraj, -a, *m.* – obala
 krma, -e, *f.* – zadnji dio broda
 kumburlija, -e, *f.* – mala puška (koja se nosila za pas)

L

lasno, *pril.* – lako
 lašnje, *pril.* – lakše
 latinin, -a, *m.* – katolik
 ledina, -e, *f.* – neobrađena ili neobrađiva poljana
 lihce, -a, *n.* – dem. lice
 ložnica, -e, *f.* – postelja

M

mejdan, -a, *m.* – megdan, dvoboj
 meteriz, -a, *m.* – šanac, rov
 moma, -e, *f.* – djevojka

N

nabuniti, -im, *pf.* – pobuniti
 naskočnik, -a, *m.* – napadač
 nosak, -ska, *m.* – dem. nos
 nukati, -am, *impf.* – čikati, nuditi

O

odvrći se, -gnem, *pf.* – odvojiti se
 ogrljaj, -a, *m.* – ogrlica
 oklad, -a, *m.* – opklada
 ophoditi, -im, *pf.* – obilaziti
 ormanica, -e, *f.* – vrsta broda
 otrole, *pril.* – odatle

P

pašalija, -e, *f.* – pašin službenik
 pojka, -e, *f.* – pjesma
 polaka, -e, *f.* – vrsta lađe
 prah, -a, *m.* – barut
 prešno, *pril.* – hitno
 pripravit se, -im, *pf.* – spremi se, pripremiti se
 prova, -e, *f.* – prednji dio broda
 puškanje, -a, *n.* – puškaranje, pucanje iz pušaka

R

ratovan, -vna, -vno – ratni

S

smuća, -e, *f.* – smutnja, pometnja
 snižno, *pril.* – nisko, ničice
 star, -a, *m.* – mjera za žito
 stijeg, -a, *m.* – zastava
 suproč, *prijedl.* – naspram
 sveđer, *pril.* – uvijek
 svjet, -a, *m.* – savjet
 svrha, -e, *f.* – kraj

Š

šambek, -a, *m.* – vrsta jedrenjaka
 šemlukovati, -ujem, *impf.* – veseliti se, slaviti
 špag, -a, *m.* – džep
 španjulski, -a, -o – španski

T

tabor, -a, *m.* – bataljon vojske
 talijer, -a, *m.* – starinski srebrnjak
 tartana, -e, *f.* – manji jedrenjak
 terzija, -e, *f.* – krojač narodne nošnje
 tlapiti, -im, *impf.* – pričati gluposti
 trišt(e), *pril.* – triput
 tumban, -a, *m.* – turban
 tvrđa, -e, *f.* – tvrđava

U

ufanje, -a, *n.* – nadanje
 uročiti, -im, *pf.* – odrediti rok
 utva, -e, *f.* – patka
 užecí, -em, *pf.* – upaliti, zapaliti

Z

zaman, *pril.* – uzaludno
 zašto – zato što
 zgoditi se, -im, *pf.* – sresti se
 zlamenje, -a, *n.* – znamenje

SADRŽAJ

PREDGOVOR	5
RUKOPIS I C 37 ARHIVA HAZU	9
1. Pjesna od boja morskoga blizu Kunbura dogođena među Kotoranima i Peraštanima združenijema i Turcima od Novoga. Na dan S. Vita, 15. lipna 1637.	11
2. Pjesna od boja morskoga među polakom kap. Nika Dabovića iz Perasta s jednom velikom tartanom barbareškom	14
3. Pjesna	16
4. Pjesna od boja dogođena na 14. travna 1685. u luku od Monunta Gornjega	20
5. Pjesna	24
RUKOPIS I C 39 ARHIVA HAZU	33
6. Pjesna	35
PJESME IZ PJESMARICE NIKOLE MAZAROVIĆA	39
7. Pjesna od ženidbe	41
8. Pjesna bosanska	43
9. Pjesna od izagnanja franceskoga iz Boke Kotorske, dogođena, u godišta 1813. i 1814.	45
POČAŠNICE IZ MUZEJA I ZBIRKE BALTAZARA BOGIŠIĆA U CAVTATU	55
Dio prvi POČASNICE MUŠKE	57
10. (Zeleni bore na staroj zemlji)	59
11. (Sijeda brada srebrna čaša)	60
12. (Junak junaka okom pogleda)	61

13. (O junače bio klobuče što se ne ženiš).....	62
14. (Junak jezdi gorama).....	63
15. (Sokoloviću najlješvi tiću).....	64
16. (Da mnogo ti dobra hoću mome sušedu)	65
17. (A bratac mi brata vikom klikovaše)	66
18. (Dolećeše dva sokola iza planine)	67
19. (Utjecali se gospodičići)	68
20. (Soko šedi na kamenu ter perja gladi)	69
21. (Junaka je ljubi glavom zaklinjala)	70
22. (Oružan junak Dunaj prepliva)	71
23. (Volio bih moga brata nego tuđa dva)	72
24. (Ovo je gospodar velik Božji dar)	73
25. (Evo te prosim evo te molju)	74
26. (Junak na konju jabuku moli)	75
27. (Popi tu čašu za ljubav našu)	76
28. (Utjecali se sluge gospodara)	77
29. (Štitak junaku vas išekoše)	78
30. (Štitak junaka šitkom zaštititi)	79
31. (Ne fali se brajo tuđom ograđinom)	80
32. (A lijepa vijenca do tri mila braca)	81
33. (Svi su mi vijenci razlika cvijeća)	82
34. (Junak jezdi proz selo).....	83
35. Za biskupa	84
36. Za opata	85

Drugi dio **POČAŠNICE ŠALJIVE** 87

37. (Đevojka mi je poručila dođi do mene)	89
38. (Pukni na boku hoću đevojku).....	90
39. (Junak jezdi uz potok)	91
40. (Prođoh proz goru ne znam kroz koju).....	92
41. (Napi' mi ga se ne boj mi ga se)	93
42. (Sretoh đevojku s vjedrom na vodu)	94
43. (Đevojčica rijeku gazi noge joj se bijele)	95
44. (Star đevojku mata na njegova vrata).....	96
45. (Star đevojci poručuje dođi do mene).....	97

46. (Star se dede pomamio za mladom diklom)	98
47. (Sijeda mu je brada a bijela glava).....	99
48. (Star devojku mило ljubi sa svom ljubavi).....	100
49. (Star se dede napravljase mladijem momami).....	101
50. (Natovarih dobra konja niz dolovine)	102
51. (Tovar revjase brata zovjase)	103
52. (Zavika čoban s visoka brda)	104
53. (Junak potkiva konja hrabrena)	105
54. (Đevojka mi je poručila dođi do mene)	106
55. (Evo mi je poručila kadunina kći)	107
56. (A kada mi pođeš mladi u devojke)	108
57. (U junaka su ruse kosice).....	109
58. (A ovome sada valja ponapiti)	110
59. (Zavučen u kraj ja sam vidio)	111
60. (Jutros bio dan kako iskoči)	112
61. (Prebrzan junak nogu podignu)	113
62. (Ti koji se vučeš svu noć tamo ovamo)	114
63. (O družino veselo dršte oko i čelo).....	115
64. (Mi smo napijali u svačije zdravlje)	116
65. (Skoči N: na tavan razrevi se ka i ovan)	117
66. (Pođi pođi uz ulicu dok si u pamet)	118

Dio treći **POČAŠNICE ŽENSKЕ** 121

67. (Nevjestice mlada u novome piru).....	123
68. (Gospođa si ti, mlađi smo ti mi)	124
69. (Prođoh gospođu jelovu goru)	125
70. (Gospođa šeta po perivoju)	126
71. (Gospođa se bani a veoma fali)	127
72. (Opaši se sele moja svilenijem pasom)	128
73. (Izjedrilo mi je tanko bijelo jedro)	129
74. (A ti mi si sele visokoga vrata)	130
75. (Sele sestrice sjajna mladice)	131
76. (Majko majčice Božja crkvice).....	132
77. (Đevojka se veseli).....	133
78. (Pogledajte domaćicu smijeje li se)	134

DRUGI RUKOPIS POČAŠNICA IZ MUZEJA I ZBIRKE BALTAZARA BOGIŠIĆA U CAVTATU	137
79. Počašnice pjevane u jednu zgodu od gostenja od popova peraških	139
80. (Gospodine dekane)	140
81. (Kanonik je vino pio)	141
82. (Šetaše danas dum Antun).....	142
83. (Pogledajte D. Krila).....	143
84. (Muč D. Marko, ne tlapi).....	144
85. (O ti brate D. Mate).....	145
86. (Kapetane ti diko)	146
87. (Dum Ivane Nenada)	147
88. (Kokolja je kljun spuštio)	148
89. (D. Perci je zažmirio).....	149
90. (O. D. Miho brate)	150
91. (O vi sinci svi đaci)	151
 RJEČNIK	 153

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna biblioteka Crne Gore, Cetinje
ISBN 978-9940-40-079-8 COBISS.CG-ID 24561412

PJESMARICE
JOZA ŠILOPIJA

Izdavač
Fakultet za crnogorski jezik
i književnost – Cetinje

Za izdavača
Adnan Čirgić

Prijelom
Dejan Batrićević

Lektura i korektura
Katarina Milonjić

Postavka korica edicije
Suzana Pajović

Štampa
Golbi – Podgorica

Tiraž
300